

INTELEKTUÁL
MINÁČ, TEN
POLEMIK
Z POVOLANIA

IVAN KADLEČÍK

Úryvok z listu Ivana Kadlečíka Michalovi Gáfrikovi z roku 1974. Text pôvodne vyšiel v publikácii Ivan Kadlečík, Oleg Pastier: Spytovanie (Román), F. R. & G., Ivanka pri Dunaji 2010 (s. 123–126).

...skôr mi je ľúto niektorých priateľov alebo ľudí, ktorých som si vážil (...); pokrivení šmatlavci ma nezaujímajú, ani ich úporné pokrývavame smerom hore; len či je to hore! Dost som si vážil aj zaslúžilého umelca, či slúžiaceho, posluhujúceho umelca Mináča, či jeho štýl, niekedy elegantne tancujúci k hĺbkam: čo som od neho naposledy čítal, už iba elegantne tancuje, ako mu pískajú; a tento tanec je už potom aj trápny, lebo štýl ide per pazuch s myslením – a jeho myslenie v *Pravde* (o Solženicynovi) prezrádzajú takéto stylistické skvosty napr.: „Aký štýl! Aká hĺbka!“ To je, ak nevieš, Mináčov argument na jeden citát zo Solženicyna. Výkričníky. Nie výkričník bolesti, poznania, zúfalstva, ale výkričník učiteľský nad zlým žiakom Solženicynom, ba vlastne hulákaniu ožralcov spitých mocou a neomylnosťou: keby sa tým aspoň spili do nemoty. Pán predseda Matice slovenskej takto radšej obhajuje Sovietsky zväz, ktorý to asi nepotrebuje, ale nezastane sa ľudí, ktorých z Matice vyhodili a vyhadzujú. A tak si radšej – pomocou výkričníka, pravdaže – zašpiritizoval o stredoveku na adresu Solženicyna: „Ako škaredé tu smrdí stredovekom!“ Takýto bojový pokrik s výkričníkom mi pripomína Indiánov, alebo vyrevovanie hlúpych hesiel: to tuším stredovek nepoznal, aspoň nie v takej miere. Zato stredovek poznal jedno jediné sväté učenie, jednu pravú cirkev atď., a vedel ako zavrieť papuľu tým druhým, ako zakazovať knihy atď., čo je príliš známe – len pán Mináč si myslí, že to je história. A tak aj jeho demagógia sa poučila na tom najlepšom,

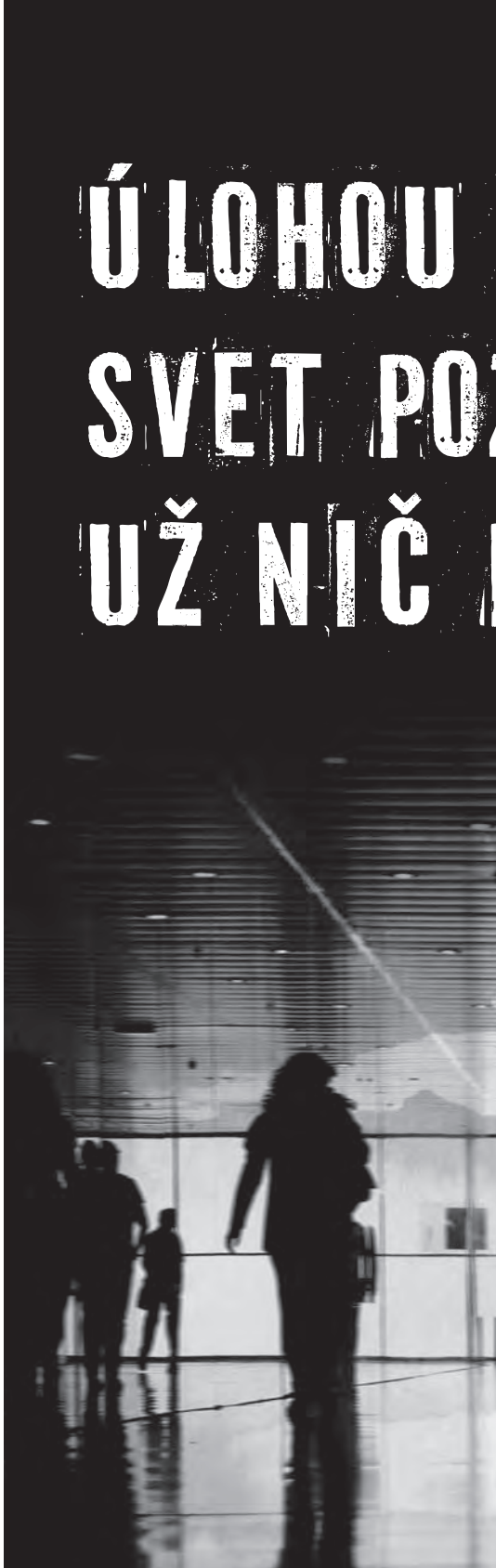
čo ľudstvo v tejto oblasti poznania vytvorilo: učene a zasvätené hovoriť o tom, čo čitateľ zatiaľ nesmie poznať, ale musí dôverovať autorite zaslúžilého umelca, ktorý je posvätený a má v rukách všetky prostriedky. A predsa sa cíti napadnutý, ohrozený, lebo nejaký „hlu-pák alebo blázon“ S. si dovolil na čosi „zaúto-čiť“. Prečo sa tak hrozne ktosi bojí hlupákov a bláznov, nevieš? Napokon, prečo by nejaký blázon nemohol tou najnevinnejšou zbraňou bezmocného pera zaútočiť na tabu; odkedy myslenie pozná tabu? To do oblasti myslenia, umenia, intelektu nepatrí iba mu ho vždy zvonku dodávajú primitívne kmene, žijúce aj v civilizovanom svete medzi nami: mrzí ma, že týmto sa k nim pričlenil aj spisovateľ a mysliteľ, intelektuál Mináč, ten polemik z povolania: ale aj jemu sa tuším najlepšie polemizuje s tými, ktorí majú v ústach „roubík“; pravda, oni za to nemôžu, že museli, žiaľ, zapchať ústa tomu, kto neprikyvuje a nesúhlasí: on ich prinútil k tomu, lebo nesúhlasil. Takže násilie, vraví pán M., nie je ich podstatou, len ich k tomu vždy ktosi prinúti, a keď ich už k tomu nemá kto vyprovokovať, prinútiť, prinútiť ho, aby ich prinútil, alebo si ho vymyslia. Alebo si na to proste zvykli a nemôžu bez toho žiť. Alebo, keď už násilie nie je podstatou, potom je teda len javom. No Solženicynovi, alebo mne, alebo Tebe alebo Jankovi Stonožkovi môže byť dosť jedno, či ho prenasleduje a obmedzuje podstata alebo jav. Vlastne ani neviem, kto ma vyhodil z práce: podstata? jav? A ak zdochnem, bude to dvakrát jedno. Ale ak sa dobre pamätám na učebnice, tak sa predsa len dosť jasne hovorí o násilí a nenávisti ako o fundamente; pravda, je to nenávisť len k nepriateľom: ale ako spoznáš, kto je priateľ? Napokon aj prevencia sa vždy osvedčila, lebo potom už môže byť neskoro a musíme byť bdeli.

A tak radšej končím, lebo by ma napr. p. Mináč mohol obviniť z buržoázneho hu-

manizmu – a to by mi vadilo, lebo nielenže nemám rád humanizmus s prívlastkami, ale ani buržoáziu: najmä nie tú našu, dnešnú. A čo sa týka tých prívlastkov, viem, že to je dialektika, teda že násilie, aj vraždy a pod. odsudzujeme, ale povolujeme, žiadame ich, keď sú s prívlastkom, ktorý je predpísaný. No to je iluzionistické kaukliarstvo, keď sa fyzikálne a zoologické chemické zákonitosti prenášajú do sociológie, práva, morálky, histórie, literatúry a i. Dialektika, filozofia sa stala ancillou moci; úlohou filozofie už nie je svet poznať, netreba nám už nič poznať – jej úlohou je svet zmeniť, t. j. obrátiť ho na obraz tých, čo majú moc. Preboha, aký to bude svet?

Ale akýsi som odťažitý: asi preto, že som ďaleko od vysokoučených klebiet bratislavských kaviarní. Pravda, občas rozmýšľam aj konkrétne a prakticky (lebo prax je kritériom pravdy – okrem prípadov, kedy kritériom pravdy je Mináč a pod.): o tom, ako a kam odísť z Martina; tu sa mi však darí trochu menej ako v oblasti čistej logiky. (...)

ÚLOHOU
SVET POZ
UŽ NIČ

FILOZOFIE UŽ NIE JE
ZNAŤ, NETREBA NÁM
POZNAŤ.

